

УДК 630*[5+5.582]:632.2

**ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВОЇ ДИНАМІКИ БАЗИСНОЇ ЩІЛЬНОСТІ
СТОВБУРОВОЇ ДЕРЕВИНИ ДЕРЕВ БУКА ЛІСОВОГО У РІЗНИХ
ТИПАХ ЛІСОРΟΣЛИННИХ УМОВ У МЕЖАХ ПОЛОНІНСЬКОГО
ХРЕБТА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ**

Задорожний А. І., ст. викладач, УжНУ, м. Ужгород

Гриник Г. Г., д.с.г-н., НЛТУ України, м. Львів

Мета дослідження – оцінювання вікової динаміки щільності деревини стовбурів дерев бука лісового у корінних букових деревостанах типів лісорослинних умов С₃ та D₃ на території Полонинського хребта Українських Карпат.

Матеріали і методи. Для дослідження динаміки щільності компонентів фітомаси стовбура (деревини стовбура, деревини стовбура у корі та кори стовбура) корінних букових деревостанів використано дослідні дані, отримані за результатами закладання 36 тимчасових пробних площ (ТПП) з оцінкою компонентів фітомаси деревостанів на території Полонинського хребта Українських Карпат у межах лісового фонду державних підприємств "Міжгірське лісове господарство (ЛГ)", "Воловецьке ЛГ" та "Свалявське ЛГ" Закарпатського обласного управління лісового і мисливського господарства. Локальна щільність компонентів фітомаси стовбура характеризує мінливість розподілів значень показників базисної щільності, а також щільностей в абсолютно сухому стані та у стані максимального насичення водою на різних відносних висотах стовбура. Значення показників локальної щільності визначено на пні та на відносних висотах стовбура 0,25, 0,50 та 0,75 *h*. Дослідний матеріал згруповано за типами лісорослинних умов.

Результати дослідження. Максимальні значення базисної щільності відповідають значенням деревини стовбура, деревини стовбура в корі та кори стовбура в ТЛУ С₃. Також потрібно зазначити, що мінімальна різниця у середніх значеннях базисної щільності характерна для деревини стовбура у корі, порівняно із рештою фракцій, де ця різниця доволі істотна – значення середньої базисної щільності деревини стовбура майже на $17 \text{ кг(м}^3)^{-1}$, а кори стовбура на $40 \text{ кг(м}^3)^{-1}$ вищі у ТЛУ С₃, порівняно із D₃. Таким чином можна дійти висновку, що щільність кори у різних типах лісорослинних умов

відрізняється не тільки за величиною значень, але і за відсотком вологості у різних станах та її вологоємністю.

Оцінювання динаміки показників середньої базисної щільності здійснено на основі моделювання вікової динаміки та залежності цього показника від висоти та діаметра стовбура.

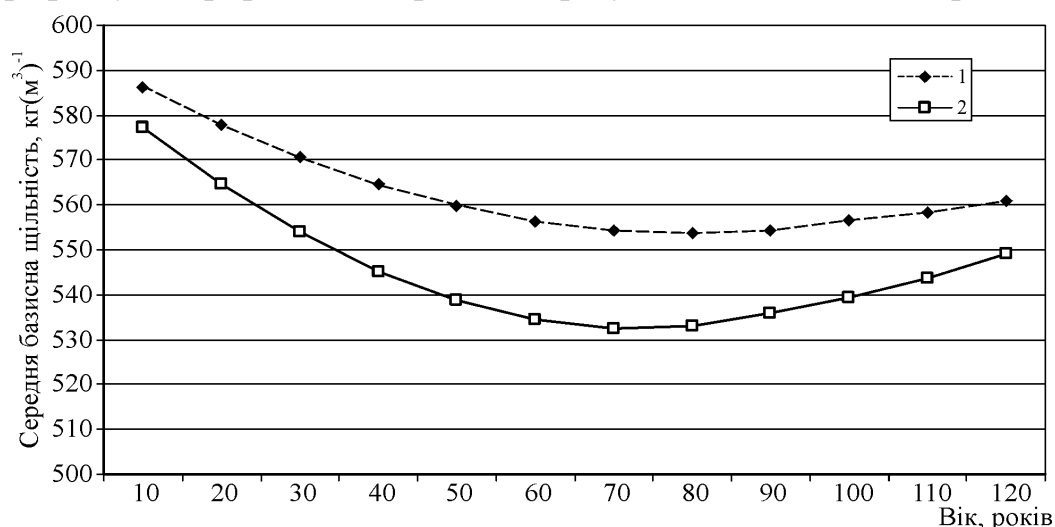
Динаміку базисної щільності з віком для ТЛУ C_3 адекватно описує рівняння виду

$$\rho_{бC_3} = e^{6,4754+0,0005A} \cdot A^{-0,0439}, R^2=0,84, \quad (1)$$

а для ТЛУ D_3

$$\rho_{бD_3} = e^{6,5259+0,0010A} \cdot A^{-0,0735}, R^2=0,89. \quad (2)$$

Графічну інтерпретацію отриманих результатів наведено на рис.

Рис. Динаміка базисної щільності стовбурової деревини бука лісового:

1) у ТЛУ C_3 , 2) у ТЛУ D_3

Значення середньої базисної щільності деревини стовбура бука лісового для ТЛУ C_3 та D_3 мають подібні динамічні тенденції: в обох типах лісорослинних умов характерним є зменшення значень показника у молодому віці та поступове зростанням до віку стиглості.

Висновки. Характерним для динаміки значень середньої базисної щільності деревини стовбура бука лісового з віком для ТЛУ C_3 та D_3 є зменшення значень показника у молодому віці та поступове зростання до віку стиглості. Середні значення показника є вищими у ТЛУ C_3 , порівняно із ТЛУ D_3 .